

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

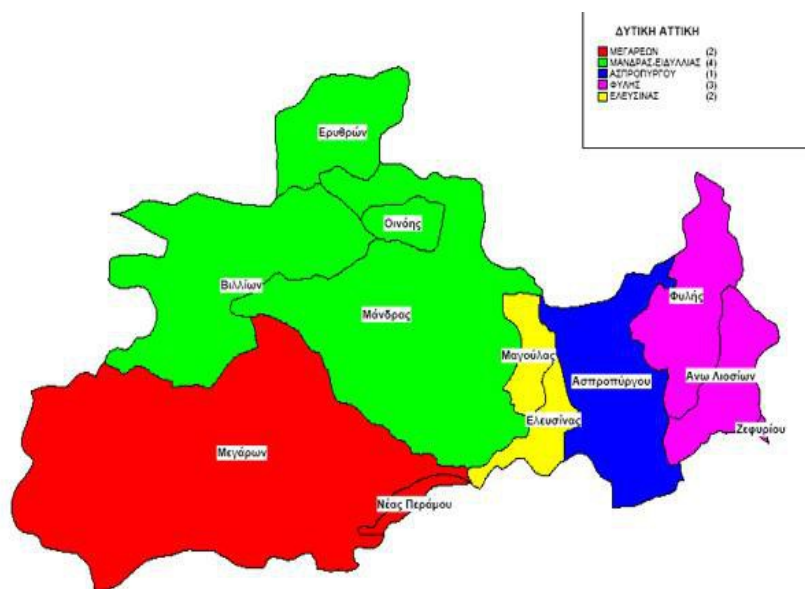
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
σε συνεργασία
με την Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλο Αττικής για θέματα
Ισότητας των Φύλων, κα **Νικολέτα Δανιά**

Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1.2

Πληροφορίες/ Υπεύθυνος Συνεργάτης Γραφείου Αντιπεριφερειάρχη Δυτικής
Αττικής: **Δ. Μπουρικός**

(Τηλ. 213 2047059, Fax: 213 2047053, dbourikos@gmail.com)

**ΕΛΕΥΣΙΝΑ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2016**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ισότητα των φύλων: Το πλαίσιο πολιτικής σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (συνοπτικά).....	4
1.1. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων....	4
1.2. Το εθνικό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων.....	8
1.3. Το περιφερειακό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων.	12
2. Δυτική Αττική: Υφιστάμενη κατάσταση.....	14
2.1. Γενικά.....	14
2.2. Πληθυσμιακό και δημογραφικό περιβάλλον.....	16
2.3. Ανεργία- Απασχόληση.....	25
2.4. Άνθρωποι ευρισκόμενοι σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας. 34	
2.5. Περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά.....	36
2.6. Παλιννοστούντες ομογενείς.....	38
2.7. Αναλφάβητοι.....	39
2.8. Πολιτική ενδυνάμωση και συμμετοχή.....	42
3. Αρχική ατζέντα προτάσεων για την Δυτική Αττική.....	44
Βιβλιογραφία- Πηγές στοιχείων- Ιστότοποι.....	49

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Το παρόν κείμενο εργασίας έχει ως στόχο να διευκολύνει την **διαρθρωμένη διαβούλευση** για τη **χωρική εξειδίκευση της στρατηγικής της Περιφέρειας Αττικής για την ισότητα των φύλων στη Δυτική Αττική**.

Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν κείμενο αποτελείται από τρία μέρη. Στο **πρώτο τμήμα** (1), γίνεται μια **συνοπτική περιγραφή της πολιτικής για την ισότητας των φύλων σε ευρωπαϊκό (ΕΕ), εθνικό και περιφερειακό επίπεδο**, στη βάση στρατηγικών σχεδίων και κειμένων αλλά και θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων. Η Περιφέρεια Αττικής έχει ορίσει Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλο για θέματα Ισότητας των Φύλων, λειτουργεί η θεσμοθετημένη Επιτροπή υπό την Προεδρία της Περιφερειάρχη και έχει εκκινήσει διαδικασία συστηματικής διαβούλευσης σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων για τη χωρική εξειδίκευση της στρατηγικής της.

Στο **δεύτερο τμήμα** (2) του κειμένου, παρουσιάζεται συνοπτικά με ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία **η υφιστάμενη κατάσταση στη Δυτική Αττική**, με αναφορές στο δημογραφικό προφίλ, την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, τις ευάλωτες και περιθωριοποιημένες κοινότητες, το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού και του χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου των γυναικών στη Δυτική Αττική.

Στο **τρίτο τμήμα** (3) του κειμένου, διακρίνονται **θεματικοί άξονες παρεμβάσεων και ενδεικτικές δράσεις στη Δυτική Αττική** με έμφαση στην απασχόληση- ανεργία, την εκπαίδευση- δια βίου μάθηση, την υγεία- κοινωνική αλληλεγγύη και την πρόσβαση στο δημόσιο χώρο, την πολιτική ενδυνάμωση αλλά και την έρευνα, τεκμηρίωση και παρακολούθηση των θεμάτων ισότητας των φύλων σε υπο-περιφερειακό επίπεδο.

1. Ισότητα των φύλων: Το πλαίσιο πολιτικής σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (συνοπτικά)

1.1. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων.

Η ΕΕ, αναγνωρίζοντας ως θεμελιώδη αξία της την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την προώθηση αυτής ως κύρια δραστηριότητα και μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, αναπτύσσει σχετικά στρατηγικά σχέδια με καθορισμό προτεραιοτήτων και βασικών δράσεων.

Την περίοδο **2016-2019**, η **στρατηγική δέσμευση της ΕΕ** για την ισότητα των φύλων δίδει προτεραιότητα σε **πέντε θεματικούς τομείς για ανάληψη δράσης**:

- Ισότιμη οικονομική ανεξαρτησία για γυναίκες και άνδρες,
- Ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας,
- Ισότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων,
- Αξιοπρέπεια, ακεραιότητα και τερματισμός της βίας λόγω φύλου, και
- Προώθηση της ισότητας των φύλων εκτός των συνόρων της ΕΕ.

Η στρατηγική δέσμευση της ΕΕ για την περίοδο 2016-2019, αποτελεί για ανάληψη σχετικών δράσεων σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του περιφερειακού και του τοπικού, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις των τελευταίων ετών και την αξιολόγηση των προηγούμενων στρατηγικών και δράσεων.

Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης για το 2015 σε ευρωπαϊκό επίπεδο τονίζει την δυσβάστακτη ανεργία και για τις γυναίκες και την αύξηση των οικογενειών που εξαρτώνται από την

εργασία των γυναικών, βελτίωση στη διείσδυση των γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε πολλούς τομείς της ζωής (πχ. συμμετοχή στα ΔΣ εισηγμένων εταιρειών) με ανάλογη εξέλιξη (αν και με βραδύτερο ρυθμό) στα ποσοστά συμμετοχής γυναικών στα κοινοβούλια και τις κυβερνήσεις, επιμονή στερεοτύπων και ανισοτήτων με βάση το φύλο και μεταξύ της νέας γενιάς (πχ. προτίμηση αντικειμένου σπουδών στη βάση παραδοσιακών γυναικείων ρόλων) νέες μορφές ανισοτήτων στην απασχόληση, μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, η ευρύτατη διάδοση της βίας λόγω φύλου παντού και ανεξαρτήτως κοινωνικού υποβάθρου, καθώς και την ιδιαίτερη επιβάρυνση των γυναικών από την παροχή μη αμειβόμενης εργασίας που αποτελεί φραγμό για την οικονομική και πολιτική χειραφέτησή τους.

Στη βάση όλων των παραπάνω και την αξιολόγηση για τον μέγιστο αντίκτυπο, οι βασικές δράσεις ανά θεματικό τομέα προτεραιότητας έχουν ως ακολούθως:

1° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Ισότητα οικονομική ανεξαρτησία για γυναίκες και άνδρες

ΣΤΟΧΟΣ: Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της ισότιμης ανεξαρτησίας γυναικών και ανδρών

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Εκσυγχρονισμός ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ
- Θέσπιση ευρέος πλαισίου πολιτικής για την στήριξη της συμμετοχής των γονέων στην αγορά εργασίας και της περισσότερο ισότιμης χρήσης των αδειών
- Συνεχής παρακολούθηση και παροχή στήριξης στα κράτη μέλη για την επίτευξη των στόχων της Βαρκελώνης σχετικά

με τις υπηρεσίες παιδικής φροντίδας για την ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής

- Περαιτέρω στήριξη των επιχειρήσεων στις προσπάθειές τους να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας
- Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εφαρμογή του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης για τη μετανάστευση.

2° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας

ΣΤΟΧΟΣ: Μείωση των διαφορών μεταξύ των φύλων όσον αφορά στους μισθούς, τις αποδοχές και τις συντάξεις και, κατ' επέκταση καταπολέμηση της φτώχειας των γυναικών

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Περαιτέρω βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής της αρχής της ίσης αμοιβής
- Συνεχής στήριξη των κρατών μελών στις προσπάθειές τους για εξασφάλιση ίσης αμοιβής και την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών των διαφορών μεταξύ των φύλων όσον αφορά στους μισθούς, τις αποδοχές και τις συντάξεις (χρήση Ευρωπαϊκού Εξαμήνου)
- Συνεργασία με τους αρμόδιους για θέματα ισότητας φορείς και στήριξη των επιχειρήσεων στις προσπάθειές τους για εξασφάλιση ίσης αμοιβής
- Συνέχιση εορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Ίσης Αμοιβής
- Προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλες τις βαθμίδες και τις μορφές εκπαίδευσης.

3° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Ισότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

ΣΤΟΧΟΣ: Βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε ηγετικές θέσεις στον τομέα της οικονομίας, στους ερευνητικούς οργανισμούς, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο δημόσιο βίο και στη δημόσια διοίκηση.

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Σταθερή στάσης υπέρ της έγκρισης πρότασης οδηγίας για τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών
- Συνέχιση της συλλογής και διάδοσης στοιχείων σχετικά με την εκπροσώπηση των γυναικών και των ανδρών σε υψηλές θέσεις λήψης αποφάσεων
- Παροχή καθοδήγησης στα κράτη μέλη με σκοπό την υιοθέτηση κοινής προσέγγισης όσον αφορά την υλοποίηση ποσοτικών στόχων για τις θέσεις λήψης αποφάσεων στον τομέα της έρευνας.

4° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Αξιοπρέπεια, ακεραιότητα και τερματισμός της βίας λόγω φύλου

ΣΤΟΧΟΣ: Καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου και στήριξη των θυμάτων

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας

- Περαιτέρω βελτίωση της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων που αφορούν τη βία λόγω φύλου
- Συνέχιση στοχευμένων δράσεων με σκοπό την εξάλειψη όλων των μορφών βίας λόγω φύλου και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης
- Εξάλειψη ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων
- Λήψη μέτρων στο πεδίο της καταπολέμησης εμπορίας ανθρώπων.

5° ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Προώθηση της ισότητας των φύλων εκτός των συνόρων της ΕΕ

- Αφορά τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ (πχ. αναπτυξιακή συνεργασία και χρηματοδοτήσεις με τρίτες χώρες).

Εκτός των ανωτέρω θεματικών πεδίων, η ισότητα των φύλων προωθείται οριζόντια σε κάθε πολιτική και παρέμβαση (προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών, των νομοθετικών μέτρων και των προγραμμάτων δαπανών). Η **οριζόντια ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου** απαιτεί την εκτίμηση του αντίκτυπου της δράσης της ΕΕ τόσο στις γυναίκες όσο και στους άνδρες και την ανάληψη της ευθύνης για τυχόν αναπροσαρμογές που μπορεί να απαιτούνται προκειμένου οι γυναίκες και οι άνδρες να αποκομίζουν ισότιμα οφέλη και να μην διαιωνίζεται η ανισότητα.

1.2. Το εθνικό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων.

Η Ελλάδα βρίσκεται στη διαδικασία αναθεώρησης του εθνικού προγράμματος για την ουσιαστική ισότητα των φύλων 2010-2013¹

¹ <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c154>.

(Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων). Το υφιστάμενο πρόγραμμα, αναγνωρίζοντας το βάρος των στερεοτύπων, τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ιδιαίτερα στις πιο ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, αλλά και το γεγονός ότι το κυρίαρχο πρότυπο των έμφυλων σχέσεων διαπερνά οριζόντια όλους τους τομείς της κοινωνίας και διαμορφώνει τις συνθήκες ζωής και εργασίας τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών, υιοθετεί **τέσσερις στρατηγικούς στόχους** με τη υιοθέτηση τόσο εξειδικευμένων πολιτικών ισότητας όσο και οριζόντιων παρεμβάσεων:

- Προάσπιση των δικαιωμάτων όλων των γυναικών μέσω της προώθησης της ισότητας των φύλων και του προσανατολισμού των παρεμβάσεων στις ομάδες γυναικών με πολλαπλές διακρίσεις,
- Πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών,
- Στήριξη της απασχόλησης των γυναικών και της οικονομικής αυτοτέλειάς τους, και
- Αξιοποίηση της πολιτιστικής δημιουργίας για την ανάδειξη του στόχου της ισότητας των φύλων.

Οι ανωτέρω στρατηγικοί στόχοι προωθούνται μέσω δράσεων και παρεμβάσεων σε **τρεις πυλώνες**. Ο πρώτος πυλώνας αναφέρεται στη βελτίωση, την ενίσχυση και εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, ο δεύτερος πυλώνας στις εξειδικευμένες πολιτικές για την ισότητα των φύλων και ο τρίτος πυλώνας αφορά την ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές.

Οι δράσεις και παρεμβάσεις ανά πυλώνα έχουν ως ακολούθως:

ΠΥΛΩΝΑΣ 1ος

Βελτίωση, Ενίσχυση και Εφαρμογή της Νομοθεσίας

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων,
- Εκ των προτέρων συστηματικός έλεγχος των επιπτώσεων στα φύλα των νομοσχεδίων,
- Συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη και τον Συνήγορο του Καταναλωτή,
- Τροποποίηση Οικογενειακού Δικαίου,
- Νόμος για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, και
- Νόμος για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2ος

Εξειδικευμένες πολιτικές για την ισότητα των φύλων

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Εθνικό πρόγραμμα για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (συμβουλευτικοί σταθμοί, ξενώνες),
- Δράσεις προσαρμοσμένες σε ομάδες γυναικών με πολλαπλές διακρίσεις σε συνεργασία με τους Δήμους,
- Εκστρατεία ενημέρωσης νέων στα θέματα σεξουαλικής υγείας και αντισύλληψης,
- Προώθηση των γυναικών και αύξηση συμμετοχής τους σε επαγγέλματα που υπο-εκπροσωπούνται,
- Στήριξη απασχολούμενων και αυτοαπασχολούμενων γυναικών με στόχο την αναβάθμιση γνώσεων και δεξιοτήτων,
- Εκπαίδευση ψηφιακά αναλφάβητων γυναικών,

- Εκστρατεία ευαισθητοποίησης του κοινού για την ισότιμη κατανομή των αμειβόμενων και μη αμειβόμενων εργασιών στην οικογενειακή/ ιδιωτική ζωή και στην αγορά εργασίας,
- Ανάδειξη αναγκαιότητας εκπροσώπησης γυναικών στα ψηφοδέλτια εκλογικών διαδικασιών και υποστηρικτικές ενέργειες για υποψήφιες και αιρετές γυναίκες,
- Στήριξη της δημιουργίας γραφείων ή επιτροπών ισότητας των φύλων,
- Ενίσχυση των γυναικείων, φεμινιστικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων,
- Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου,
- Δομή παρακολούθησης της ένταξης της ισότητας των φύλων και αποτίμηση επιπτώσεων των δημόσιων πολιτικών και συνεργασία με εθνικά και περιφερειακά όργανα,
- Λειτουργία διαδικτυακού τόπου.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3ος

Ένταξη της ισότητας των φύλων στις δημόσιες πολιτικές

ΔΡΑΣΕΙΣ:

- Οδηγός για την ένταξη της ισότητας των φύλων στα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ,
- Σχέδια δράσης για την ένταξη της ισότητας στις πολιτικές των Υπουργείων και των Περιφερειών,
- Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση στελεχών δημόσιας διοίκησης σε συνεργασία με το ΕΚΔΔΑ.

1.3. Το περιφερειακό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων.

Σύμφωνα με το ν.3852/2010 (άρθρο 186), σε κάθε Περιφέρεια συγκροτείται και λειτουργεί **Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων**. Η Επιτροπή αυτή απαρτίζεται από τον Περιφερειάρχη ως Πρόεδρο και με μέλη έναν Περιφερειακό Σύμβουλο και από έναν εκπρόσωπο των Δήμων της Περιφέρειας, αντιπροσωπευτικής γυναικείας οργάνωσης της Περιφέρειας και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αναφέρονται στη **μέριμνα και την υποστήριξη της ένταξης της ισότητας των φύλων στην αναπτυξιακή πολιτική της Περιφέρειας, την διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων** στα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής, την **εισήγηση προς το περιφερειακό συμβούλιο για ένταξη έργων στις ΣΑΕΠ** που προωθούν σχετικές δράσεις και **δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών**, καθώς και η **συνεργασία με τις δομές της ΓΓΙΦ και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών**.

Η ένταξη της ισότητας των φύλων ως οριζόντιας αρχής αλλά και ως θεματικού πεδίου δράσεων (πχ, συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής για τη στήριξη της ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας) έχει ήδη κατοχυρωθεί στην αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής στο συγχρηματοδοτούμενο πυλώνα (ΠΕΠ Αττικής 2014-2020)² και προωθείται συστηματικά

² file:///F:/ΠΕΔΑ/ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ%20ΑΤΤΙΚΗΣ/ΠΕΠ%20ΑΤΤΙΚΗΣ_2014_2020/140721_PEP_Attikis_2014-2020.pdf.

πλέον και στο μη συγχρηματοδοτούμενο τομέα (Πρόγραμμα Εκτελεστέων Έργων, επιμέρους δράσεις και παρεμβάσεις).

Επίσης, **προβλέπεται στους Οργανισμούς των Περιφερειών** υπό την Διεύθυνση Ανάπτυξης, η συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία των αναγκαίων στοιχείων για τα θέματα ισότητας των φύλων, η κατάρτιση σε συνεργασία με την ΓΓΙΦ ετήσιου προγράμματος δράσης και η παρακολούθηση της εφαρμογής του, καθώς και η πληροφόρηση για τις πολιτικές ισότητας και τη σχετική νομοθεσία ως αρμοδιότητα των Τμημάτων Θεμάτων Παιδείας και Εργασίας των Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ειδικότερα, στην **Περιφέρεια Αττικής** έχει οριστεί Εντεταλμένη Περιφερειακή Σύμβουλος για θέματα Ισότητας των Φύλων, λειτουργεί η αντίστοιχη **Επιτροπή για Θέματα Ισότητας των Φύλων**³ και σύμφωνα με τον απολογισμό δράσεων για το 2015⁴ στηρίχθηκαν 6 συμβουλευτικοί σταθμοί και 4 ξενώνες κατά της κακοποίησης, διοργανώθηκαν σεμινάρια για την εισαγωγή θεμάτων ισότητας φύλων στα διοικητικά έγγραφα της Περιφέρειας, υπήρξε συμμετοχή σε σχετικές εκδηλώσεις σε συνεργασία με την ΕΝΠΕ και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και κατάθεση προτάσεων για σειρά θεμάτων με δημόσιους φορείς της χώρας.

Η Περιφέρεια Αττικής στο πλαίσιο μιας συνολικής προσέγγισης και στρατηγικής των θεμάτων ισότητας των φύλων αλλά και της αναγκαίας χωρικής εξειδίκευσης, ξεκίνησε μια **διαδικασία διαβουλεύσεων σε επίπεδο ανά Περιφερειακή Ενότητα με σκοπό την κατάρτιση και υλοποίηση τοπικών σχεδίων δράσης** για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Η πρώτη διαβούλευση πραγματοποιήθηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής

³ http://www.patt.gov.gr/site/index.php?option=com_content&view=category&id=221&Itemid=214.

⁴ http://www.patt.gov.gr/site/attachments/article/18399/160321_sinedriasi1_EIF.pdf.

(20 Μαΐου 2016)⁵ και η δεύτερη ανάλογη διαβούλευση προγραμματίστηκε στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής (30 Σεπτεμβρίου 2016).

Στο πλαίσιο διευκόλυνσης της διαβούλευσης στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής, συντάχθηκε το παρόν κείμενο εργασίας έτσι ώστε να υπάρξει ένας **δομημένος διάλογος** με τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση και να διευκολυνθεί η οριστική **κατάρτιση του σχεδίου δράσης για την Δυτική Αττική**.

2. Δυτική Αττική: Υφιστάμενη κατάσταση.

2.1. Γενικά.

Η Δυτική Αττική δέχθηκε κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και της εφαρμογής των πολιτικών λιτότητας, ένα σημαντικό πλήγμα στην κοινωνική συνοχή της, ήδη επιβαρυμένη από τα χρόνια προβλήματα αποβιομηχάνισης, συγκέντρωσης οχλουσών βιομηχανικών δραστηριοτήτων, αδυναμία διαχείρισης και αρμονικής συνύπαρξης με περιθωριοποιημένες κοινότητες (πχ. Ρομά) και φτωχοποίησης ευρύτερων πληθυσμιακών στρωμάτων.

Η κοινωνιολογική προσέγγιση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης αναφέρεται στην ύπαρξη δεσμών ενότητας σε μια πληθυσμιακή ομάδα (ενεργός σύνδεση και συναρμογή των μελών του συνόλου), στο βαθμό συσπείρωσης, την υιοθέτηση μιας ιδιαίτερης ταυτότητας, την «αίσθηση της κοινότητας», την ύπαρξη εθελοντικών δικτύων, την κάλυψη κοινωνικών και προνοιακών δικαιωμάτων, τον περιορισμό της παρέκκλισης και της εκτροπής, την αποφυγή καταστάσεων ανομίας κ.ά.

⁵ http://www.patt.gov.gr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=19192:synantisi-ergasias-gia-tin-proothisi-tis-isotitas-ton-fylon-stin-perifereiaki-enotita-anatolikis-attikis&catid=285&Itemid=301.

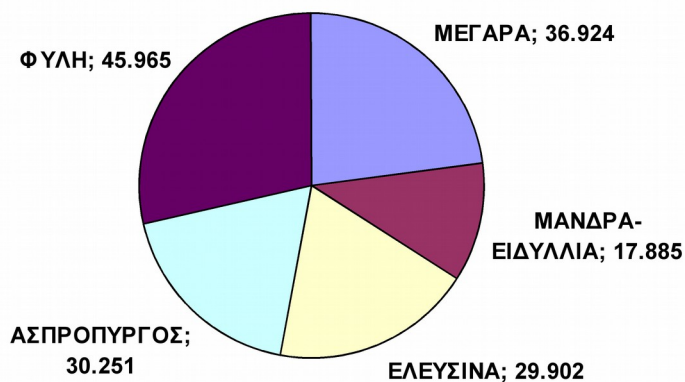
Η ευρεία δυσανεξία και δυσφορία στην περιοχή της Δυτικής Αττικής για την ανεργία, τη φτωχοποίηση, την παραβατικότητα, την έλλειψη πρόσβασης σε βασικά κοινωνικά αγαθά, αποτυπώνεται με ιδιαίτερη ένταση σε επιμέρους χωρικές ενότητες της Δυτικής Αττικής. Σύμφωνα τα διαθέσιμα στοιχεία από κοινωνικές έρευνες, ο *υψηλός βαθμός κοινωνικού διαχωρισμού και η υψηλή συγκέντρωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων* εντός της Δυτικής Αττικής (Μαλούτας, 1998) συνδέεται με την *ύπαρξη ενός φαύλου κύκλου* όπου το χαμηλό επίπεδο διαβίωσης συμβάλει στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου ή και την παντελή έλλειψη σχολικής ένταξης και εν συνεχεία στις μειωμένες ευκαιρίες αξιοπρεπούς απασχόλησης και κοινωνικο-οικονομικής βελτίωσης.

Η ανωτέρω κοινωνική κατάσταση έχει και σημαντικές έμφυλες διαστάσεις και πτυχές. Οι γυναίκες πλήττονται δυσανάλογα από την οικονομική και κοινωνική κρίση είτε με ακόμα μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας είτε με αυξημένη επιβάρυνση φροντίδας εξαρτώμενων μελών (παιδιά, ηλικιωμένοι συγγενείς). Η συγκέντρωση, επίσης, ευάλωτων, ειδικών και περιθωριοποιημένων πληθυσμιακών ομάδων στη Δυτική Αττική, συνιστά στοιχείο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και μέριμνα λόγω των πιθανών φαινομένων πολλαπλών διακρίσεων που βιώνουν οι γυναίκες αλλά και τα κορίτσια (πχ. ένταση της οικονομικής εκμετάλλευσης, εγκατάλειψη σχολείου, πρόωροι και αναγκαστικοί γάμοι).

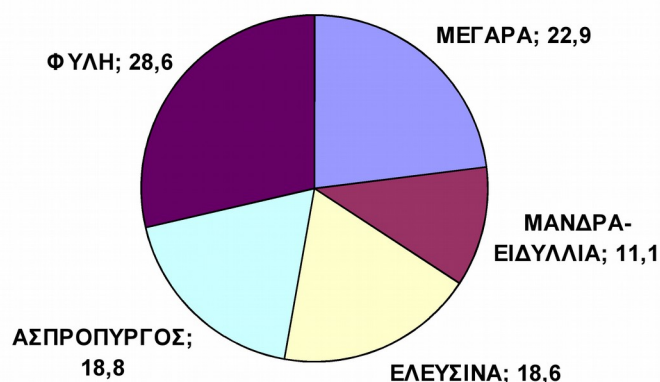
2.2. Πληθυσμιακό και δημογραφικό περιβάλλον.

Η Δυτική Αττική έχει μόνιμο πληθυσμό 160.927 ανθρώπων στο σύνολο των 3.828.434 της Περιφέρειας Αττικής, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 4,20% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Πολυπληθέστερος Δήμος στη Δυτική Αττική είναι ο Δήμος Φυλής (45965 ή το 28,6% του μόνιμου πληθυσμού της Δυτικής Αττικής) και ακολουθεί ο Δήμος Μεγαρέων (36924 ή το 22,9%), ο Δήμος Ασπροπύργου (30251 ή 18,8%), ο Δήμος Ελευσίνας (29902 ή 18,6%) και ο Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας (17885 ή 11,1%), όπως εμφανίζεται και στα Διαγράμματα 1 και 2.

Διάγραμμα 1. Μόνιμος Πληθυσμός Δυτικής Αττικής ανά Δήμο
(Στοιχεία απογραφής 2011)

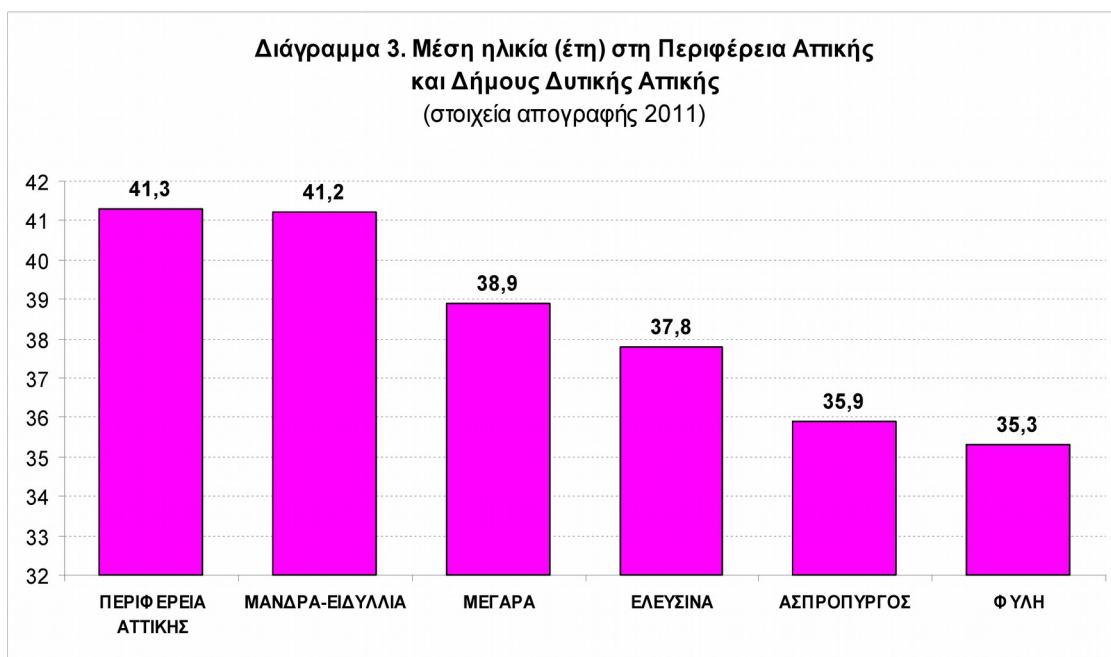

Διάγραμμα 2. Μόνιμος Πληθυσμός Δυτικής Αττικής ανά Δήμο
(Ποσοστό % σύνολο Δυτικής Αττικής, στοιχεία απογραφής 2011)

Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού της Δυτικής Αττικής σε σύγκριση με την Περιφέρεια Αττικής αλλά και η σύγκριση μεταξύ των Δήμων της Δυτικής Αττικής, καταδεικνύει μια σειρά στοιχείων που επηρεάζουν τη ζήτηση για κοινωνικές, υγειονομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και τροφοδοτούν την αξιολόγηση για την χαρτογράφηση των κενών στην παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών. Αναλυτικότερα:

- **Η μέση ηλικία του πληθυσμού της Δυτικής Αττικής είναι μικρότερη από αυτή της Περιφέρειας Αττικής**, διαθέτοντας έναν πιο νεανικό πληθυσμό και χαμηλότερους δείκτες δημογραφικής γήρανσης και εξάρτησης (Διάγραμμα 3).

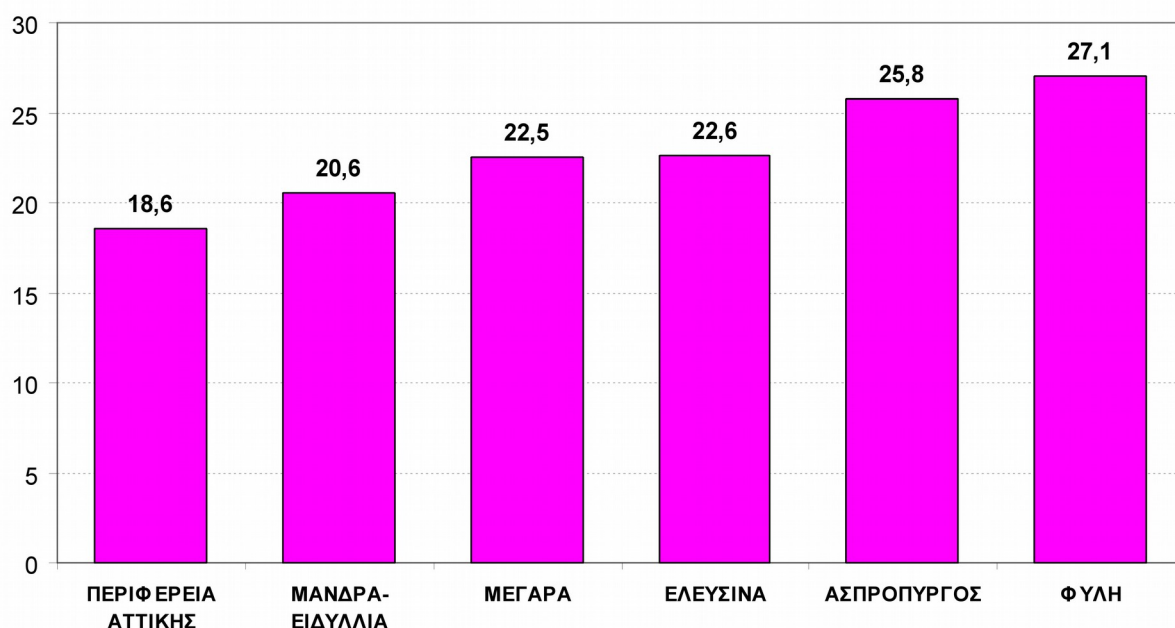
- **Η Δυτική Αττική έχει τον μικρότερο δείκτη γήρανσης** (74,7) συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Αττικής (Πίνακας 1) και τον αντίστοιχο δείκτη στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 1. Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού Περιφέρειας Αττικής ανά Π.Ε.

Χωρική ενότητα	Ηλικιακή Ομάδα						Δείκτης Γήρανσης
	0-14	%	15-64	%	65+	%	
Π.Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών	118.895	11,5	718.018	69,7	192.607	18,7	162,0
Π.Ε. Βόρειου Τομέα Αθηνών	85.663	14,5	398.927	67,4	107.090	18,1	125,0
Π.Ε. Δυτικού Τομέα Αθηνών	71.803	14,7	340.113	69,5	77.759	15,9	108,3
Π.Ε. Νότιου Τομέα Αθηνών	72.060	13,6	362.278	68,4	95.488	18,0	132,5
Π.Ε. Ανατολικής Αττικής	83.854	16,7	343.297	68,3	75.197	15,0	89,7
Π.Ε. Δυτικής Αττικής	29.174	18,1	109.969	68,3	21.784	13,5	74,7
Π.Ε. Πειραιώς	60.971	13,6	309.853	69,0	78.173	17,4	128,2
Π.Ε. Νήσων	9.771	13,1	47.678	63,9	17.202	23,0	176,1
Σύνολο Περιφέρειας Αττικής	532.191	13,9	2.630.133	68,7	665.300	17,4	125,0
Σύνολο Χώρας	1.569.089	14,5	7.137.438	66,0	2.108.670	19,5	134,4

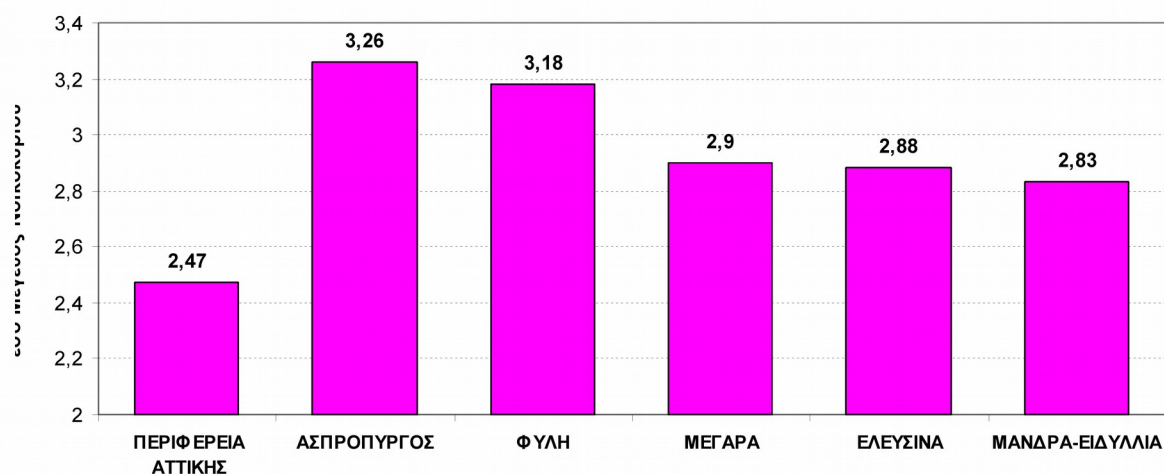
- Εντός της Δυτικής Αττικής, ωστόσο, καταγράφονται αποκλίσεις. **Οι Δήμοι Φυλής, Ασπροπύργου και Ελευσίνας έχουν πιο νεανικούς πληθυσμούς** σε σχέση με τους Δήμους Μεγάρων και Μάνδρας- Ειδυλλίας. Τη μεγαλύτερη μέση ηλικία, σχεδόν ίση με αυτή στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (41,3 έτη) καταγράφει ο Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας (41,2). Οι υπόλοιποι τέσσερις Δήμοι έχουν μικρότερη μέση ηλικία: 38,9 στα Μέγαρα, 37,8 στην Ελευσίνα, 35,9 στον Ασπρόπυργο και 35,3 στη Φυλή (βλέπε Διάγραμμα 3).
- **Όλοι οι Δήμοι της Δυτικής Αττικής διαθέτουν μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της στην ηλικιακή ομάδα 0-19 ετών συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής.** Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της ιδιαίτερα ευάλωτης και εξαιρετικά σημαντικής για λόγους κοινωνικής επένδυσης πληθυσμιακής ομάδας, καταγράφεται στο Δήμο Φυλής (27,1%) και ακολουθούν ο Ασπρόπυργος (25,8%), η Ελευσίνα (22,6%), τα Μέγαρα (22,5%) και η Μάνδρα-Ειδυλλία (20,6%) έναντι ποσοστού 18,6% στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (βλέπε Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4. Ηλικιακή ομάδα 0-19 ετών (% στο σύνολο) στην Περιφέρεια Αττικής και Δήμους της Δυτικής Αττικής (στοιχεία απογραφής 2011)

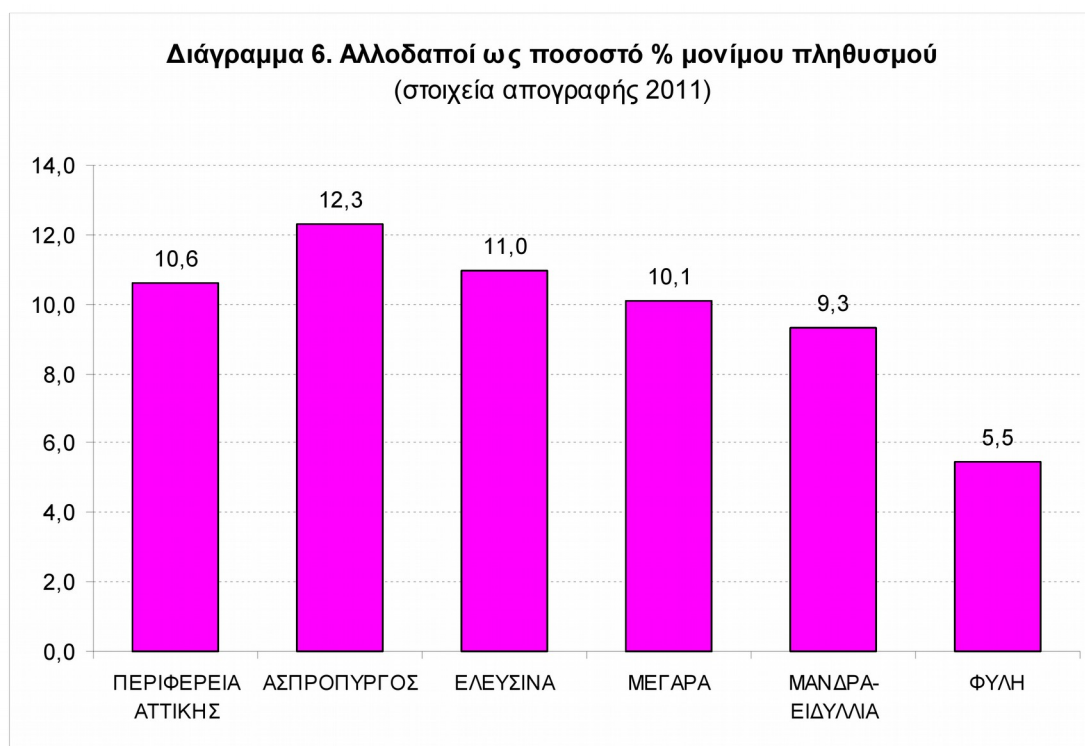

- Όλοι οι Δήμοι της Δυτικής Αττικής διαθέτουν μεγαλύτερο μέσο μέγεθος νοικοκυριού συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής. Με αντίστοιχο μέσο μέγεθος νοικοκυριού το 2,47 στην Περιφέρεια Αττικής, ο Ασπρόπυργος έχει 3,26 και ακολουθούν η Φυλή με 3,18, τα Μέγαρα με 2,9, η Ελευσίνα με 2,88 και η Μάνδρα-Ειδυλλία με 2,83 (βλέπε Διάγραμμα 5).

**Διάγραμμα 5. Μέσο μέγεθος νοικοκυριού
στην Περιφέρεια Αττικής και Δήμους Δυτικής Αττικής**
(στοιχεία απογραφής 2011)

- Η παρουσία αλλοδαπών στην απογραφή του μόνιμου πληθυσμού στη Δυτική Αττική κυμαίνεται κοντά στο ποσοστό που καταγράφεται για το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (10,6%), με εξαίρεση τον Δήμο Φυλής στον οποίο το ποσοστό αλλοδαπών είναι περίπου κατά 50% χαμηλότερο (5,5% μόνιμου πληθυσμού). Στους λοιπούς Δήμους της Δυτικής Αττικής (βλέπε Διάγραμμα 6), το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών καταγράφεται στον Ασπρόπυργο (12,3%) και ακολουθεί η Ελευσίνα (11%), τα Μέγαρα (10,1%) και η Μάνδρα- Ειδυλλία (9,3%).

- **Η συμμετοχή των γυναικών στο συνολικό πληθυσμό της Δυτικής Αττικής** καταδεικνύει μια **οριακή πλειοψηφία των ανδρών** (στοιχείο κοινό και για τις Π.Ε. Ανατολικής Αττικής και Νήσων) σε σύγκριση με τις λοιπές Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής όπου η συμμετοχή των γυναικών στο συνολικό πληθυσμό κυμαίνεται μεταξύ 51-53% (βλέπε Πίνακα 2).

Πίνακας 2. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ στις ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΦΥΛΟ (2011)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΠΟΛΥΤΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ			ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	488.154	541.366	1.029.520	47,4	52,6	26,9
ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	279.160	313.330	592.490	47,1	52,9	15,5
ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	239.567	250.108	489.675	48,9	51,1	12,8
ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	249.328	280.498	529.826	47,1	52,9	13,8
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	252.617	249.731	502.348	50,3	49,7	13,1
ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	81.939	78.988	160.927	50,9	49,1	4,2
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	217.412	231.585	448.997	48,4	51,6	11,7
ΝΗΣΟΙ	37.486	37.165	74.651	50,2	49,8	1,9
ΣΥΝΟΛΟ	1.845.663	1.982.771	3.828.434	48,2	51,8	100,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ,2011

- Η **ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού των γυναικών ανά ηλικιακή ομάδα στη Δυτική Αττική** δείχνει ότι υπάρχει μια σχετική ισορροπία στις ηλικίες ομάδες 0-9, 40-49 και 50-59 ετών, **σημαντική υπεροχή των γυναικών στις ηλικιακές ομάδες άνω των 60 ετών** και σαφής υπεροχή των ανδρών στις ηλικιακές ομάδες 10-39 ετών (βλέπε Πίνακας 3).

Πίνακας 3. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ, 2011

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	ΑΠΟΛΥΤΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ			ΠΟΣΟΣΤΟ % ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ		
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
0-9	10.273	9.866	20.139	51,0	49,0	12,5
10-19	10.115	8.727	18.842	53,7	46,3	11,7
20-29	13.069	10.895	23.964	54,5	45,5	14,9
30-39	13.901	12.615	26.516	52,4	47,6	16,5
40-49	11.744	11.407	23.151	50,7	49,3	14,4
50-59	9.490	9.402	18.892	50,2	49,8	11,7
60-69	6.642	6.968	13.610	48,8	51,2	8,5
70+	6.705	9.108	15.813	42,4	57,6	9,8
ΣΥΝΟΛΟ	81.939	78.988	160.927	50,9	49,1	100,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ,2011

- **Σημαντική είναι η διαφοροποίηση της Δυτικής Αττικής συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες ως προς το ποσοστό γυναικών με τρία και περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά.** Η Δυτική Αττική κατέχει τα υψηλότερα σχετικά ποσοστά τόσο στις γυναίκες με τρία εξαρτώμενα παιδιά όσο και στις γυναίκες με τέσσερα και περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά, 13,3% και 6,9% αντίστοιχα (βλέπε Πίνακας 4). Ο δείκτης αυτός είναι χαρακτηριστικός του υψηλότερου βαθμού ύπαρξης πολυμελών νοικοκυριών και τους μέσου αριθμού μελών νοικοκυριών στη Δυτική Αττική (βλέπε σχετ. Διάγραμμα 5).

Πίνακας 4. Ποσοστά % γυναικών ηλικίας 10 ετών και άνω στο σύνολο πληθυσμού γυναικών ανά αριθμό εξαρτώμενων παιδιών, συγκριτικά στις Περιφερειακές Ενότητες της Αττικής, 2011

Τόπος μόνιμης διαμονής	Ποσοστά % στο σύνολο των γυναικών ανά κατηγορία				
	0	1	2	3	4 και άνω
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	37,9	17,4	33,9	7,9	2,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	42,1	18,0	31,0	6,5	2,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	37,8	18,3	34,9	7,0	2,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	36,1	15,4	36,2	9,1	3,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	38,1	18,6	34,1	7,0	2,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	34,8	16,7	35,5	9,4	3,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	33,6	13,5	32,7	13,3	6,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	35,4	17,7	35,3	8,5	3,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΗΣΩΝ	31,8	16,6	35,1	11,6	4,9

Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

- **Το ποσοστό γυναικών με τρία και περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά** ποικίλλει και μεταξύ των Δήμων της Δυτικής Αττικής με τους Δήμους Φυλής, Ασπροπύργου και Μεγαρέων να έχουν υψηλότερα σχετικά ποσοστά συγκριτικά με τους Δήμους Ελευσίνας και Μάνδρας- Ειδυλλίας (βλέπε Πίνακας 5). Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό σε ιδιαίτερα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά, όπως η συγκέντρωση πολυάριθμων ομάδων και κοινοτήτων παλιννοστούντων ομογενών και τσιγγάνων/ Ρομά.

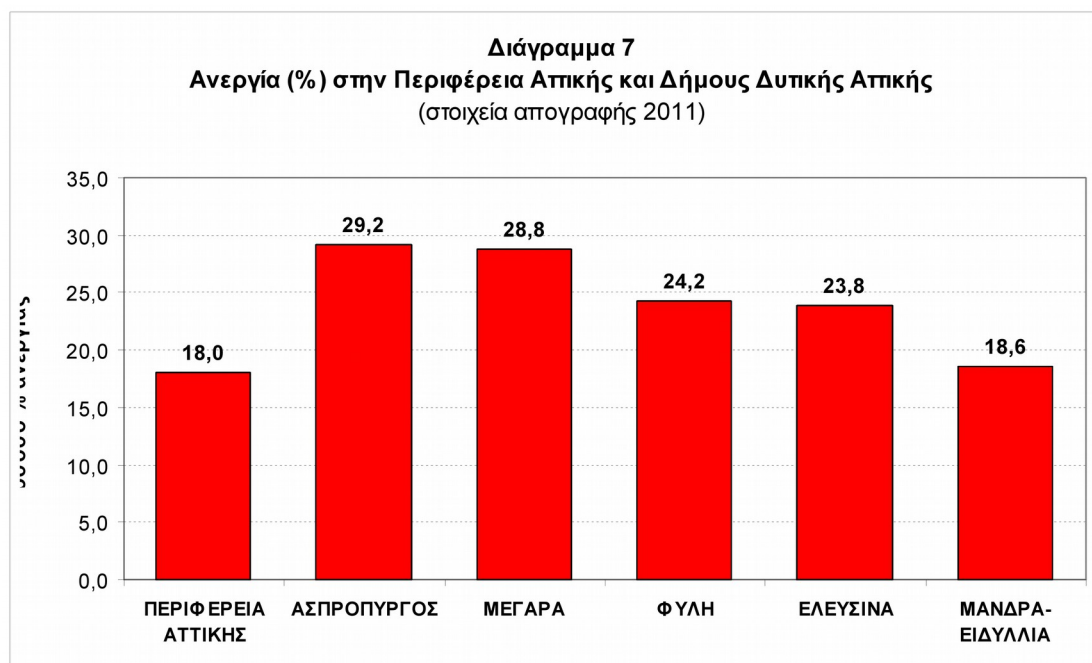
Πίνακας 5. Ποσοστά % γυναικών ηλικίας 10 ετών και άνω στο σύνολο πληθυσμού γυναικών ανά αριθμό εξαρτώμενων παιδιών, στους Δήμους της Π.Ε. Δυτικής Αττικής, 2011

Τόπος μόνιμης διαμονής	Ποσοστά % στο σύνολο των γυναικών ανά κατηγορία					
	0	1	2	3	4 και άνω	3 και άνω
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	33,6	13,5	32,7	13,3	6,9	20,2
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	32,0	13,3	31,4	13,7	9,5	23,2
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	34,3	13,8	31,4	12,4	8,2	20,5
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	33,5	12,9	32,5	15,1	6,0	21,1
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	33,0	12,8	34,7	14,3	5,2	19,6
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	34,5	14,4	35,1	11,5	4,6	16,1

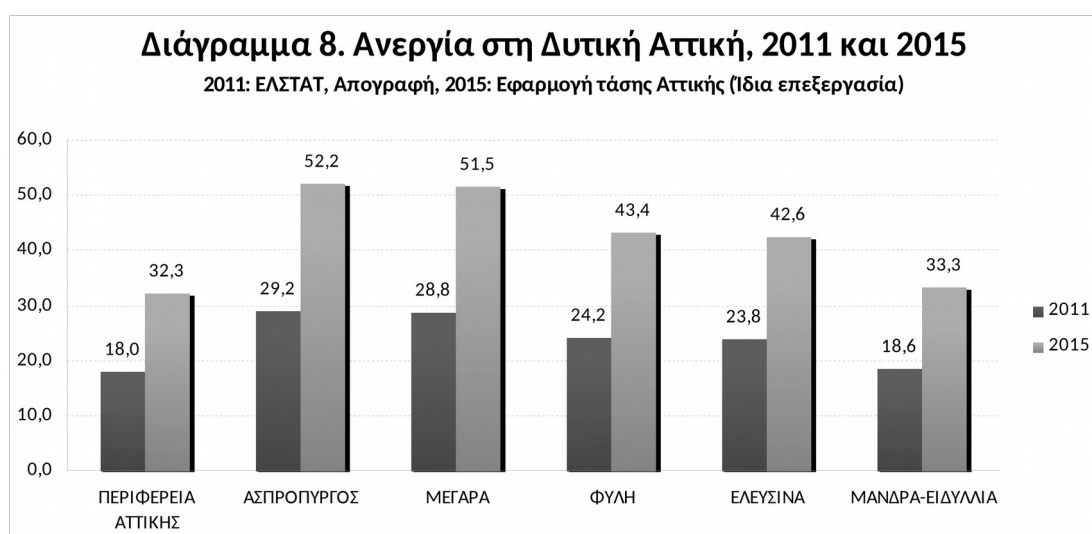
Πηγή: Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ

2.3. Ανεργία- Απασχόληση.

Η Δυτική Αττική έχει έναν αρκετά υψηλότερο δείκτη ανεργίας συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (βλέπε Διάγραμμα 7). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στον Ασπρόπυργο (29,2%) και ακολουθούν τα Μέγαρα (28,8%), η Φυλή (24,2%), η Ελευσίνα (23,8%) και η Μάνδρα- Ειδυλλία (18,6%). Τα ποσοστά αυτά αναφέρονται στην απογραφή του 2011, και δεδομένου ότι η οικονομική κρίση και η πολιτική της λιτότητας χτύπησε ασύμμετρα τις πιο φτωχές και οικονομικά υστερούσες περιοχές, η σημερινή κατάσταση στη Δυτική Αττική είναι τραγικά χειρότερη.

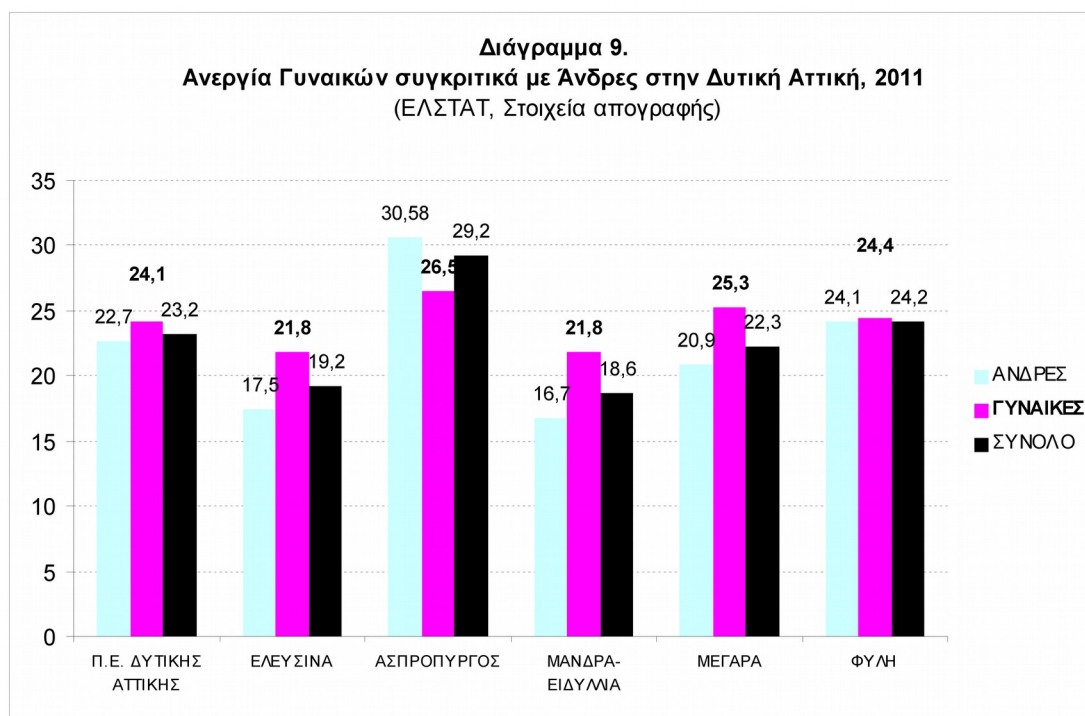

Στη βάση ίδιας επεξεργασίας στοιχείων για την εξέλιξη της ανεργίας στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2011-2015, **η ανεργία στη Δυτική Αττική είναι εξαιρετικά υψηλότερη σε σχέση με το σύνολο της Αττικής**. Το 2015, η ανεργία στους Δήμους Ασπροπύργου, Μεγάρων, Φυλής και Ελευσίνας κυμάνθηκε μεταξύ 40-52%! (βλ. Διάγραμμα 8).

Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται και από σχετική έρευνα του ΕΚΚΕ για τις χωρικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Αττική, όπου χαρτογραφείται η πολύ υψηλότερη ανεργία και φτώχεια σε επιμέρους χωρικές ενότητες της Αττικής.

Ειδικότερα για την **έμφυλη διάσταση της ανεργίας στη Δυτική Αττική**, παρατηρείται ότι συνολικά στην περιοχή **η ανεργία των γυναικών είναι υψηλότερη των ανδρών** (ως συμβαίνει στο σύνολο της Αττικής και της χώρας), ωστόσο υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς το χάσμα ανεργίας μεταξύ ανδρών και γυναικών στους επιμέρους Δήμους. Τα μεγαλύτερα χάσματα εις βάρος των γυναικών παρατηρούνται στους Δήμους Ελευσίνας, Μάνδρας- Ειδυλλίας και Μεγάρων, ακολουθεί ο Ασπρόπυργος ενώ στη Φυλή καταγράφεται οριακή διαφορά μεταξύ ανεργίας ανδρών και γυναικών (Βλέπε Διάγραμμα 9).

Και τα πλέον πρόσφατα **στοιχεία της εγγεγραμμένης ανεργίας** στην Δυτική Αττική επιβεβαιώνουν την **έντονη έμφυλη διάσταση εις βάρος των γυναικών**, αφού οι εγγεγραμμένες άνεργες γυναίκες αριθμούν 5851 πρόσωπα σε σύνολο 9069 στη Δυτική Αττική, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 64,5% του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στην οικεία Περιφερειακή Ενότητα (στοιχεία ΟΑΕΔ για τον Ιούλιο 2016). Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι - εκτός της υψηλών ποσοστών εγγεγραμμένων γυναικών στις ηλικιακές ομάδες 25-55 ετών και την υψηλή συμμετοχή της μακροχρόνιας ανεργίας (σχεδόν 50 %)- ιδιαίτερα πλήττονται από την ανεργία στη Δυτική Αττική γυναίκες δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκριτικά με τους άνδρες (πλήττονται περισσότερο οι έχοντες πρωτοβάθμια εκπαίδευση).

Η **έμφυλη διάσταση και στο πεδίο της θέσης στο επάγγελμα**, επιβεβαιώνει και στην περίπτωση της Δυτικής Αττικής την ύπαρξη σημαντικών ανισοτήτων και ανισορροπιών.

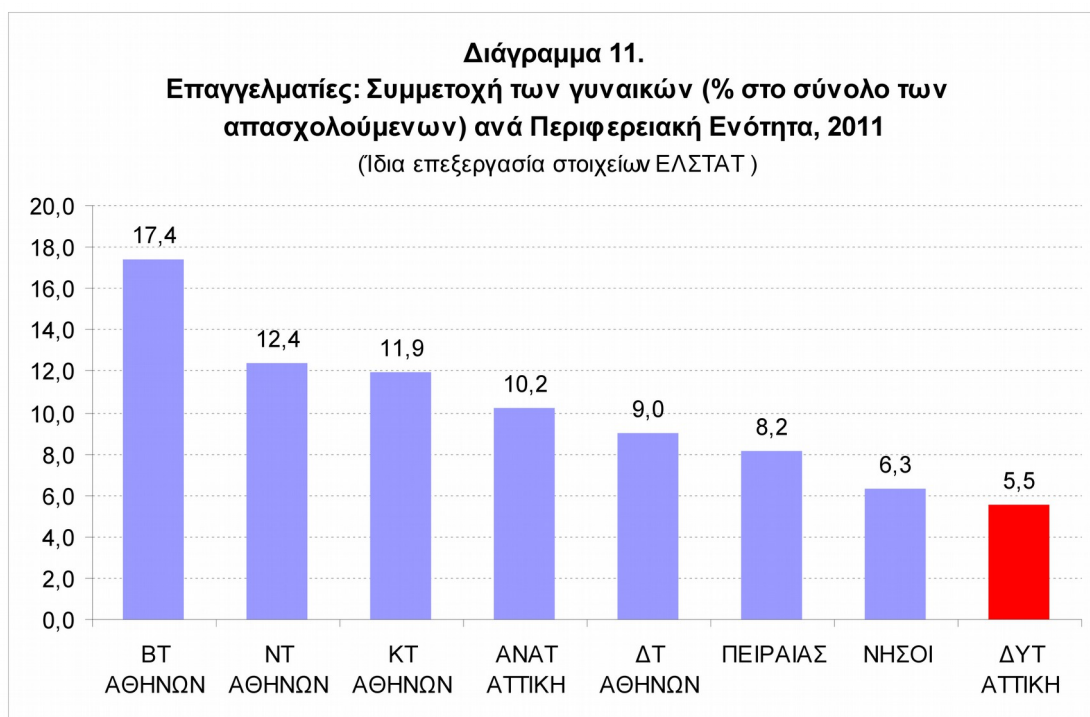
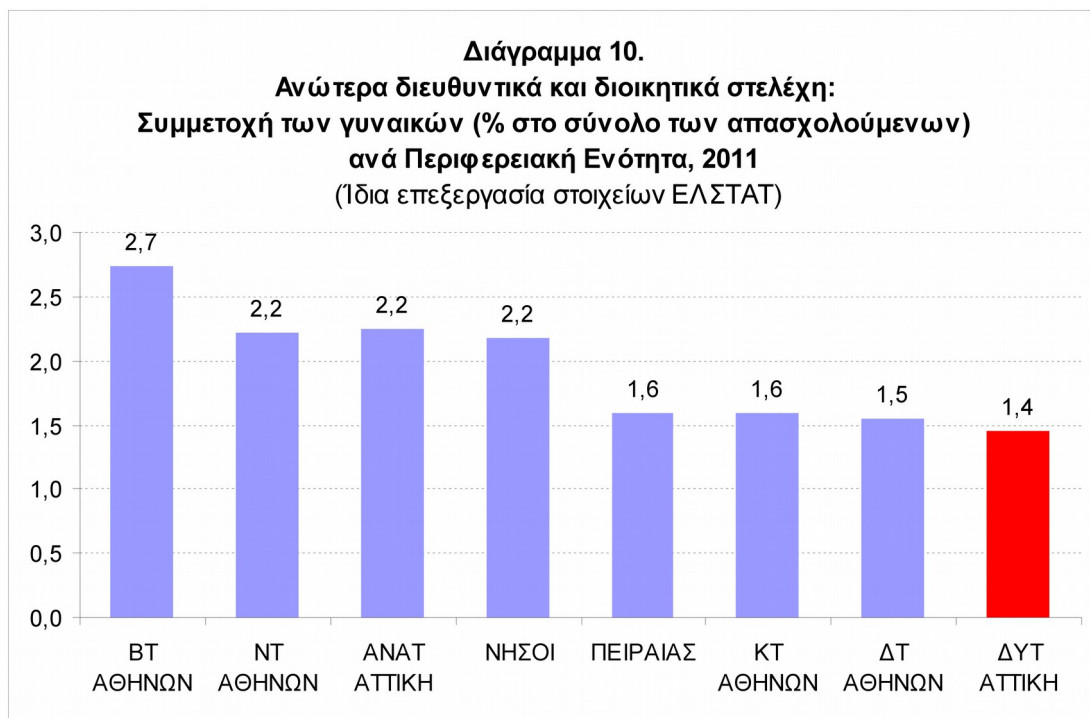
Στο σύνολο της Δυτικής Αττικής, οι θέσεις ανώτερων διευθυντικών και διοικητικών στελεχών καταλαμβάνονται κατά 68,4% από άνδρες, ενώ οι γυναίκες υπερ- εκπροσωπούνται στις επαγγελματικές κατηγορίες των επαγγελματιών και των υπαλλήλων γραφείου (βλέπε Πίνακας 6).

Σημαντική είναι και **η έμφυλη διάσταση ανά επαγγελματική κατηγορία συγκριτικά με τις λοιπές Περιφερειακές Ενότητες** (βλέπε Πίνακα 7). Η Δυτική Αττική έχει τα χαμηλότερα ποσοστά γυναικών στις επαγγελματικές κατηγορίες των ανώτερων διευθυντικών και διοικητικών στελεχών (βλέπε Διάγραμμα 10) και των επαγγελματιών (βλέπε Διάγραμμα 11) συγκριτικά με τις

υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες, στοιχείο δηλωτικό και του συνολικού κοινωνικο-οικονομικού προφίλ της περιοχής.

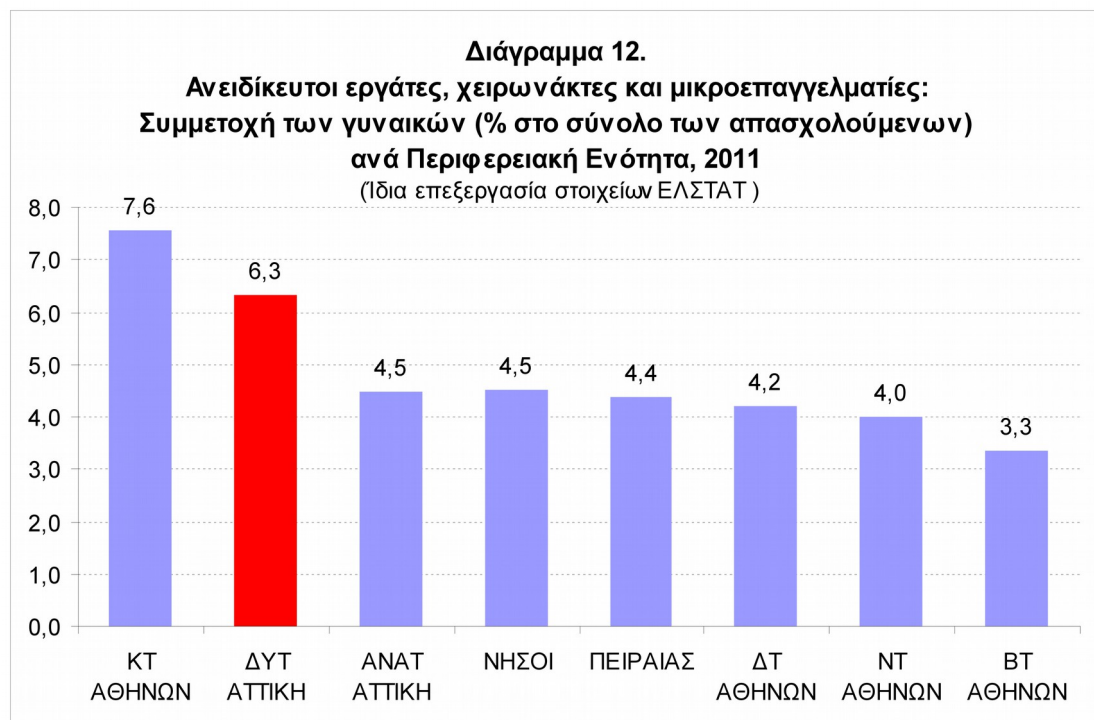
Πίνακας 6. Απασχολούμενοι ανά επαγγελματική κατηγορία στη Δυτική Αττική, 2011 (Ίδια επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ)

Επαγγελματική κατηγορία	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Άρρενες %	Θήλεις %	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	2.456	1.681	775	68,4	31,6	4,6	3,1	1,4
Επαγγελματίες	5.085	2.119	2.966	41,7	58,3	9,5	4,0	5,5
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	4.090	2.122	1.968	51,9	48,1	7,6	4,0	3,7
Υπάλληλοι γραφείου	4.499	1.830	2.669	40,7	59,3	8,4	3,4	5,0
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	12.425	6.708	5.717	54,0	46,0	23,2	12,5	10,7
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	1.973	1.522	451	77,1	22,9	3,7	2,8	0,8
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	8.885	8.106	779	91,2	8,8	16,6	15,1	1,5
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	6.286	5.621	665	89,4	10,6	11,7	10,5	1,2
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	7.816	4.435	3.381	56,7	43,3	14,6	8,3	6,3
Σύνολο	53.515	34.144	19.371	63,8	36,2	100,0		

Στον αντίποδα της χαμηλότερης συγκριτικά συμμετοχής των γυναικών της Δυτικής Αττικής στις επαγγελματικές κατηγορίες των διευθυντικών-διοικητικών στελεχών και των επαγγελματιών, η Δυτική Αττική παρουσιάζει την δεύτερη υψηλότερη συμμετοχή

γυναικών στην επαγγελματική κατηγορία των ανειδίκευτων εργατών, των χειρωνακτών και των μικροεπαγγελματιών με ποσοστό 6,3% του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών (βλέπε Διάγραμμα 12).

Πίνακας 7. ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ στην ΑΤΤΙΚΗ, 2011 (Ίδια επεξεργασία)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ								
Επαγγελματική κατηγορία	ΚΤ ΑΘΗΝΩΝ	ΒΤ ΑΘΗΝΩΝ	ΔΤ ΑΘΗΝΩΝ	ΝΤ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΝΑΤ ΑΤΤΙΚΗ	ΔΥΤ ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	ΝΗΣΟΙ
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	1,6	2,7	1,5	2,2	2,2	1,4	1,6	2,2
Επαγγελματίες	11,9	17,4	9,0	12,4	10,2	5,5	8,2	6,3
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	5,6	6,5	5,4	6,5	5,1	3,7	5,1	3,1
Υπάλληλοι γραφείου	6,5	6,8	6,6	7,7	5,7	5,0	6,9	3,4
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	11,0	8,6	12,7	11,0	10,4	10,7	13,0	11,7
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	0,2	0,2	0,1	0,1	0,6	0,8	0,1	2,0
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1,2	1,0	1,5	1,2	1,4	1,5	1,2	1,1
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	0,5	0,5	0,9	0,6	0,9	1,2	0,9	0,6
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	7,6	3,3	4,2	4,0	4,5	6,3	4,4	4,5

2.4. Άνθρωποι ευρισκόμενοι σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας.

Σύμφωνα με στοιχεία που έχουν αντληθεί από τους Δήμους της Δυτικής Αττικής στο πλαίσιο του προγράμματος ΤΕΒΑ (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής Βοήθειας), καταγράφεται μια **εξαιρετικά δυσχερής κοινωνική κατάσταση με σημαντικό τμήμα του πληθυσμού στα όρια της εισοδηματικής φτώχειας** (βλέπε Πίνακας 8). Οι συνολικά ωφελούμενοι από κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες και παροχές από τους πέντε Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας ανέρχονται σε **21.184** άτομα ή στο **15,0%** του νόμιμου πληθυσμού της Π.Ε. με το μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων στο Δήμο Φυλής (8096 άτομα).

**Πίνακας 8. Ωφελούμενοι από Κοινωνικές και Προνοιακές Υπηρεσίες και Παροχές
στην Περιφερειακή Ενότητα Δυτικής Αττικής
Περιφερειακή Ενότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**

Περιφερειακή Ενότητα ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ									
Περιφέρεια ΑΤΤΙΚΗΣ									
Φτωχά νοικοκυριά που διαβιούν σε καθεστώς φτώχειας, ή ακραίας φτώχειας ή κινδύνου φτώχειας, Νοικοκυριά με παιδιά, και ιδιαίτερώς τα μονογονεϊκά και τρίτεκνα/πολύτεκνα, νοικοκυριά, τα οποία πλήττονται περισσότερο από συνθήκες αποστέρησης, Πολυμελείς Οικογένειες									Άστεγοι
Δήμοι (Χωρικές Ενότητες αναφοράς στην Π.Ε.)	Πλήθος Νοικοκυριών	Επιλέξιμα Μέλη Νοικοκυριών				Σύνολο Μελών Νοικοκυριών	ΑΜΕΑ (επί του συνόλου των μελών των νοικοκυριών)	Μέλη Περιθωριοποιημένων Κοινοτήτων (επί του συνόλου των μελών των νοικοκυριών)	
		Γονείς	Ανήλικα Παιδιά	Και εξ αυτών παιδιά ηλικίας 0-6 ετών	Λοιπά Μέλη του Νοικοκυριού				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=2+3+5	(7)	(8)	(9)
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	412	516	272	84	308	1.096	30	0	5
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	750	1500	1200	250	900	3.600	80	0	9
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	880	1400	850	210	1575	3.825	40	200	110
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	475	1.384	769	190	390	2.543	140	200	13
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	3.061	4.978	3.957	879	1.185	10.120	437	2.030	120
ΣΥΝΟΛΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.578	9.778	7.048	1.613	4.358	21.184	727	2430	257

Πηγή: Κοινωνική Σύμπραξη Δυτικής Αττικής/ ΤΕΒΑ (Φεβρουάριος 2015)

Τα οριστικά αποτελέσματα για τους δικαιούχους του ΤΕΒΑ στη Δυτική Αττική επιβεβαιώνουν την εξαιρετικά δύσκολη κοινωνικο-οικονομική κατάσταση στις εν λόγω περιοχές με συγκέντρωση πληθυσμών που πλήττονται από ακραία φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό με χωρικής συγκέντρωση στους Δήμους Φυλής, Ασπροπύργου και Μεγαρέων (βλ. Πίνακας 9).

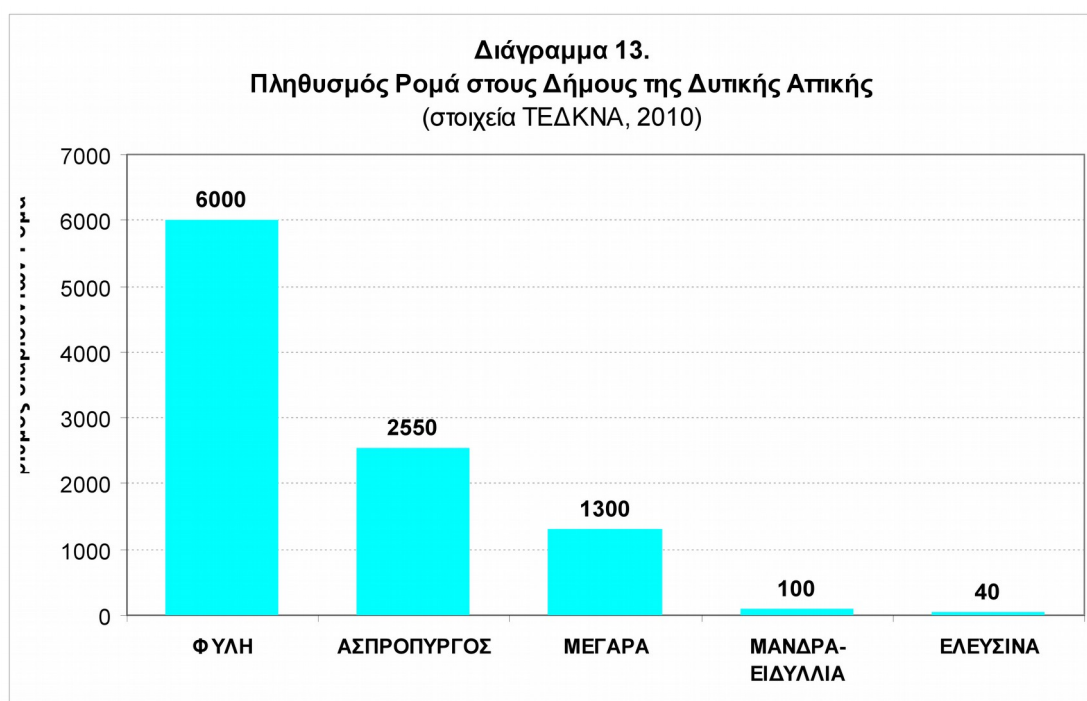
Πίνακας 9: Ωφελοούμενοι (πλήθος μελών) και απορριφθέντες στην Κοινωνική Σύμπραξη Δυτικής Αττικής

ΕΤΑΙΡΟΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ (ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΛΩΝ)	ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΝΤΕΣ
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	4504	812
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	2713	574
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	2379	269
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΦΥΛΗΣ	645	292
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	634	152
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ- ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	532	103
Π.Ε. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	305	96
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΙΛΙΟΥ	230	106
ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ	11942	2404

2.5. Περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά.

Στη Δυτική Αττική διαβιούν πολυάριθμες κοινότητες των Ρομά, η αριθμητική όμως εκτίμηση αυτών ποικίλλει μεταξύ διαφόρων δημοσιεύσεων και πηγών με σαφή τάση υποεκτίμησης. Σύμφωνα με το Πλαίσιο Εθνικής Στρατηγικής για τους Ρομά, 2012-2020 (στοιχεία 1998 και 2008), ο συνολικός αριθμός των Ρομά (εδραιωποιημένων και εποχικών) στη Δυτική Αττική είναι 2942 άτομα, εκ των οποίων 773 εδραιωποιημένοι και 2169 εποχικοί.

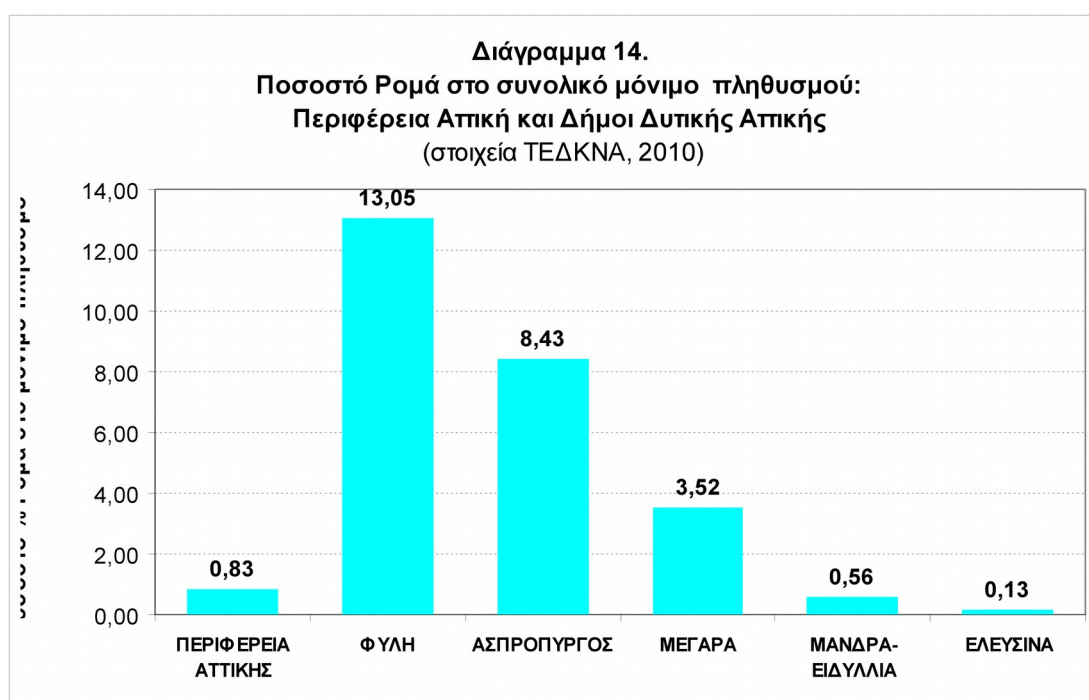
Ωστόσο, η μελέτη της ΤΕΔΚΝΑ (2010) για την εξεύρεση χώρων στην Αττική για τη μετεγκατάσταση των Ρομά από την περιοχή του Ελαιώνα προσφέρει μια πιο πραγματική εκτίμηση του αριθμού των Ρομά στη Δυτική Αττική. Σύμφωνα με αυτή την έρευνα, **οι Ρομά ανέρχονται συνολικά στη Δυτική Αττική περίπου στις 10.000**, εκ των οποίων οι 750 διαμένουν σε καταυλισμούς στον Ασπρόπυργο (βλέπε Διάγραμμα 13). Ο μεγαλύτερος αριθμός Ρομά διαβιώνει στη Φυλή (6000 άτομα), και ακολουθεί ο Ασπρόπυργος (2550), τα Μέγαρα (1800), η Μάνδρα-Ειδυλλία (100) και η Ελευσίνα (40).

Είναι αξιοσημείωτο ότι ακόμα και τα στοιχεία της ΤΕΔΚΝΑ θεωρούνται από τους τοπικούς φορείς κατώτερα των πραγματικών δεδομένης της δυσχέρειας καταγραφής των συγκεκριμένων πληθυσμών και της ύπαρξης μεγάλου τμήματος που εποχιακά διαβιούν στην περιοχή της Δυτικής Αττικής. Στη βάση εκτιμήσεων των ίδιων των Δήμων και της εκτίμησης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το συνολικό πληθυσμό Ρομά στην Ελλάδα, προκύπτει η αδρή τελική εκτίμηση περί ύπαρξης ενός συνολικού πληθυσμού

25.000-30.000 Ρομά που διαβιώνει, μόνιμα ή κατά περιόδους, στη Δυτική Αττική.

Ενώ στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής, οι Ρομά αντιπροσωπεύουν το 0,83% του μόνιμου πληθυσμού (επεξεργασία στοιχείων μελέτης ΤΕΔΚΝΑ), το αντίστοιχο ποσοστό στο Δήμο Φυλής είναι 13,05% (βλέπε Διάγραμμα 14) και ακολουθούν ο Ασπρόπυργος (8,43%), τα Μέγαρα (3,52%), η Μάνδρα-Ειδυλλία (0,56%) και η Ελευσίνα (0,13%).

2.6. Παλιννοστούντες ομογενείς.

Η Δυτική Αττική αποτέλεσε την τρίτη κατά σειρά περιοχή της χώρας με το μεγαλύτερο αριθμό εγκατάστασης ομογενών από τις χώρες της πρώην ΕΣΔΔ την περίοδο 1989-2000, μετά την Θεσσαλονίκη και την Αθήνα (Πηγή: Γ.Γ. Παλιννοστούντων Ομογενών: 2002), ο δε Ασπρόπυργος είναι ο τρίτος σε όλη την Ελλάδα πολυπληθέστερος

Δήμος σε ομογενείς, μετά τη Θεσσαλονίκη και τις Αχαρνές (βλ. Πίνακας 10).

Πίνακας 10. Παλιννοστούντες ομογενείς στη Δυτική Αττική

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	12876	6335	6541	46,1%
ΜΑΓΟΥΛΑ	636	302	334	15,6%
ΕΛΕΥΣΙΝΑ	2178	1067	1111	8,4%
Α. ΛΙΟΣΙΑ	1307	634	673	5%
ΜΑΝΔΡΑ	365	162	203	
ΖΕΦΥΡΙ	82	43	39	
Μ. ΠΕΥΚΟ	17	8	9	
ΑΛΛΟΙ ΔΗΜΟΙ	75	39	36	
ΣΥΝΟΛΟ	17536	8590	8946	11,6%

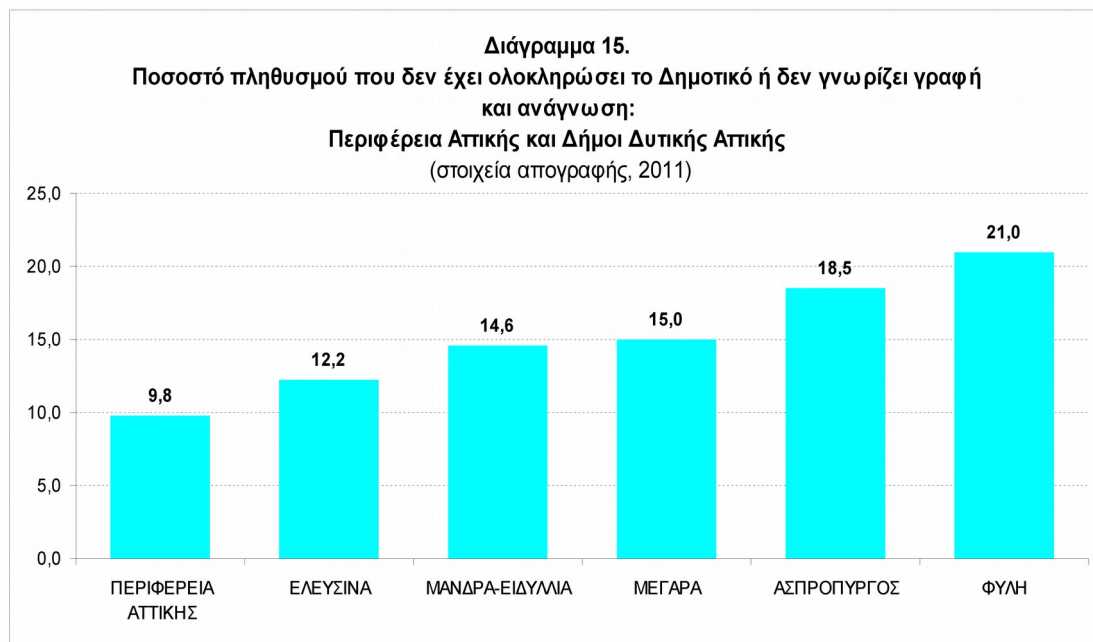
Πηγή: Στοιχεία απογραφής 2001

Οι παλιννοστούντες ομογενείς, ιδιαίτερα στη Δυτική Αττική, τείνουν να συγκεντρώνονται σε περιοχές με έντονα οικιστικά προβλήματα, γεγονός που ευνοεί τη χωρική γκετοποίηση και αντιμετωπίζουν προβλήματα ομαλής ένταξης στη σχολική και κοινωνική ζωή, εργασιακής αποκατάστασης και ξενοφοβίας/ ρατσισμού.

2.7. Αναλφάβητοι.

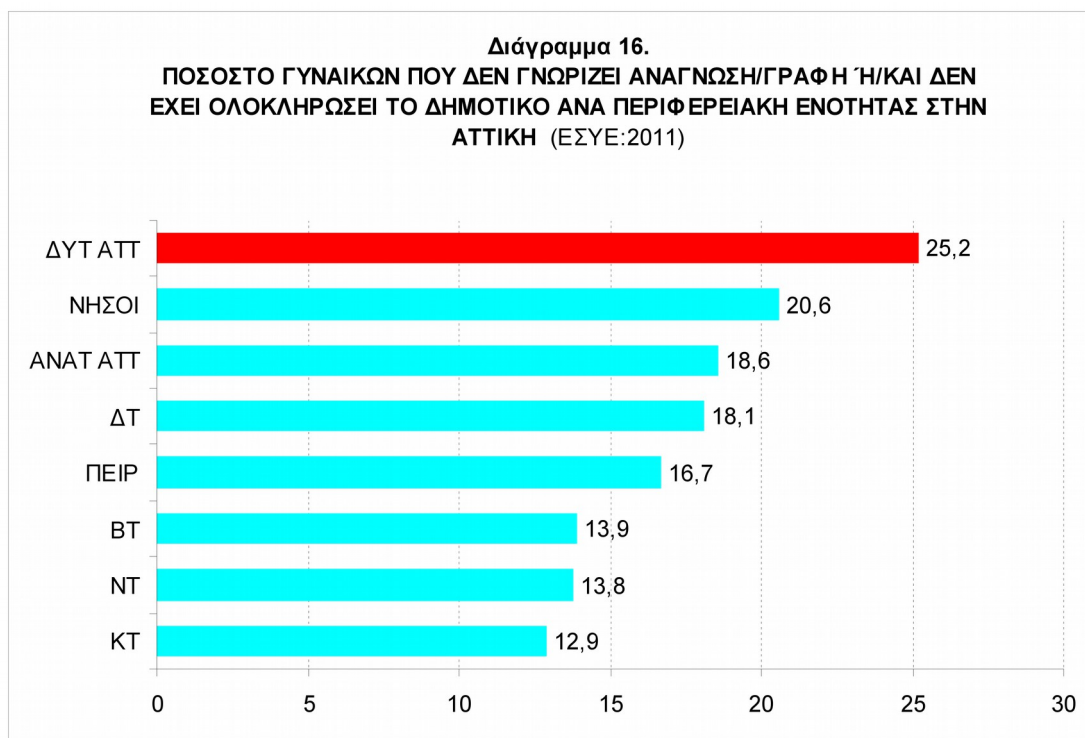
Η Δυτική Αττική χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού (οργανικού και λειτουργικού) συγκριτικά με το σύνολο της Αττικής. Επίσης, εντός της Δυτικής Αττικής, καταγράφονται πολύ μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ των Δήμων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (βλ. Διάγραμμα 15), το ποσοστό του πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή ή ανάγνωση και δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό, ανέρχεται στο

21% του πληθυσμού στο Δήμο Φυλής και ακολουθεί ο Δήμος Ασπροπύργου με 18,5% και ο Δήμος Μεγάρων με 15%.

Ο οργανικός και λειτουργικός αναλφαβητισμός στη Δυτική Αττική αφορά κυρίως τις γυναίκες και τις περιθωριοποιημένες κοινότητες (τσιγγάνοι/Ρομά, παλιννοστούντες ομογενείς, λοιπά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα σε συνθήκες υψηλής επισφάλειας).

Η **έμφυλη διάσταση του φαινομένου του αναλφαβητισμού**, ιδιαίτερα στη Δυτική Αττική, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (βλ. Διάγραμμα 16). **Ποσοστό 25,2% των γυναικών στη Δυτική Αττική δεν γνωρίζουν γραφή/ανάγνωση ή/και δεν έχουν ολοκληρώσει το Δημοτικό**, κατέχοντας την υψηλότερη σχετική θέση στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής και με σημαντική διαφορά από την δεύτερη υψηλότερη σε ποσοστό Περιφερειακή Ενότητα (Νήσοι με 20,6%).

Η **περιθωριοποιημένη κοινότητα των τσιγγάνων/ Ρομά** εμφανίζει σε όλες τις διαθέσιμες κοινωνικές έρευνες εξαιρετικά υψηλό βαθμό οργανικού και λειτουργικού αναλφαβητισμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του 2006 για την περιοχή της Αττικής, φαίνεται ότι **το 63% του πληθυσμού Ρομά δεν γνωρίζει ανάγνωση/γραφή ή/και δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό** (Αναπτυξιακή Σύμπραξη Equal 'ΔΙΚΑΔΙ-ROM').

Συγκριτική έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA, 2014) σε έντεκα κράτη μέλη της ΕΕ καταδεικνύει ότι **στην Ελλάδα, το 52% των Ρομά ηλικίας 16 και άνω φαίνεται να είναι αναλφάβητο**. Το ποσοστό αυτό είναι το υψηλότερο μεταξύ των κρατών που περιλαμβάνονται στην έρευνα (Βουλγαρία, Τσεχία, Ισπανία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία) και με μεγάλη διαφορά από το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό αναλφαβητισμού (35%) που εμφανίζεται στην Πορτογαλία. Το πλέον ανησυχητικό εύρημα στην περίπτωση της Ελλάδας είναι το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό

αναλφαβητισμού στους τσιγγάνους/ Ρομά ηλικίας 16-24 ετών που αγγίζει το 35%, υψηλότερο συγκριτικά με τις άλλες χώρες της έρευνας αλλά και με αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό (22%) που εμφανίζεται στη Ρουμανία.

2.8. Πολιτική ενδυνάμωση και συμμετοχή.

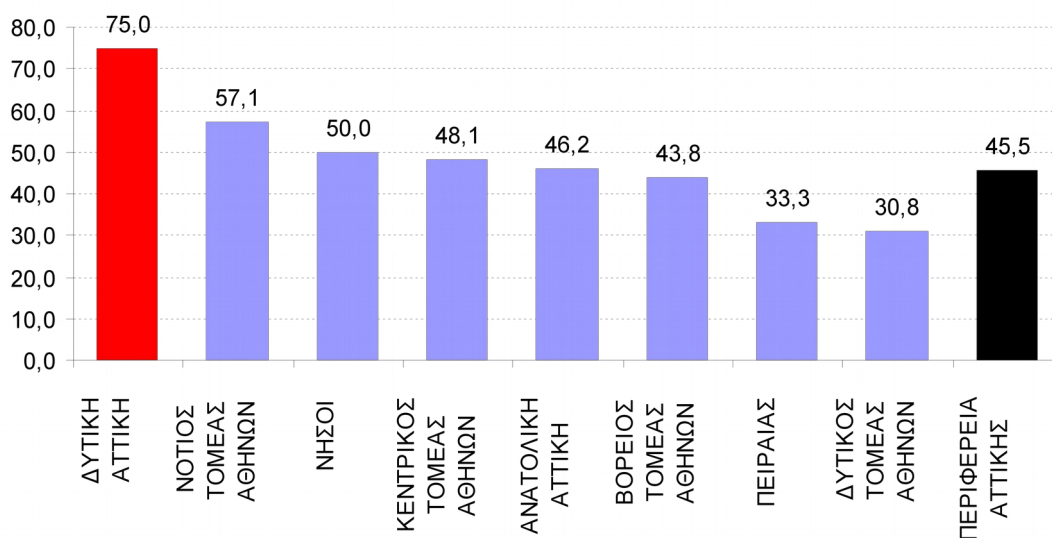
Η Δυτική Αττική χαρακτηρίζεται από πολύ σημαντική εκπροσώπηση των γυναικών σε επίπεδο περιφερειακών συμβούλων και ιδιαίτερα περιορισμένη σε επίπεδο δημοτικών συμβουλίων.

Σε περιφερειακό επίπεδο (αιρετά μέλη περιφερειακού συμβουλίου Αττικής), **η Δυτική Αττική έχει το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής γυναικών στους αιρετούς περιφερειακούς συμβούλους** (75%) έναντι 45,5% στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (βλέπε Πίνακας 11 και Διάγραμμα 17).

Πίνακας 11 . Συμμετοχή των γυναικών (απόλυτος αριθμός και % στο σύνολο) στους αιρετούς περιφερειακούς συμβούλους Αττικής, ανά Περιφερειακή Ενότητα (εκλογές 2014)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	4	3	75,0
ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	14	8	57,1
ΝΗΣΟΙ	2	1	50,0
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	27	13	48,1
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	13	6	46,2
ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	16	7	43,8
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	12	4	33,3
ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	13	4	30,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	101	46	45,5

Διάγραμμα 17 .
Συμμετοχή των γυναικών (ως % συνόλου) στους αιρετούς
περιφερειακούς συμβούλους Αττικής ανά Περιφερειακή
Ενότητα (εκλογές 2014)

Σε επίπεδο Δήμων της Δυτικής Αττικής (αιρετά μέλη δημοτικών συμβουλίων), καταγράφεται γενικά μια **πολύ χαμηλή συμμετοχή των γυναικών**, συγκριτικά με τη συμμετοχή στο περιφερειακό συμβούλιο με σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Δήμων. **Η υψηλότερη συμμετοχή** παρατηρείται **στο Δήμο Μάνδρας-Ειδυλλίας** με 22,2% και η **χαμηλότερη στο Δήμο Φυλής με 12,1%** (βλέπε Πίνακας 12).

Πίνακας 12. Συμμετοχή γυναικών (απόλυτος αριθμός και % στο σύνολο) στους αιρετούς δημοτικούς συμβούλους ανά Δήμο της Δυτικής Αττικής (εκλογές 2014)

ΔΗΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΜΑΝΔΡΑ-ΕΙΔΥΛΛΙΑ	27	6	22,2
ΕΛΕΥΣΙΝΑ	27	5	18,5
ΜΕΓΑΡΑ	33	6	18,2
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ	33	6	18,2
ΦΥΛΗ	33	4	12,1

3. Αρχική ατζέντα προτάσεων για την Δυτική Αττική.

Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις θεματικές προτεραιότητες σε επίπεδο ΕΕ όσο και τις αντίστοιχες προτεραιότητες και πυλώνες παρεμβάσεων σε επίπεδο εθνικό, η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στη Δυτική Αττική (ανωτέρω υπό σημείο 2) καταδεικνύει την ύπαρξη ανισοτήτων και χασμάτων των φύλων τόσο σε σύγκριση με την υπόλοιπη Αττική (ενδοπεριφερειακές ανισότητες, αντανάκλαση διαφορετικού επιπέδου κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης) όσο και εντός της Δυτικής Αττικής μεταξύ των φύλων.

3.1. Προτεινόμενα θεματικά πεδία δράσης.

Λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση και την έμφυλη διάσταση στα πεδία της απασχόλησης- ανεργίας, της βίας, των πολλαπλών διακρίσεων, της εκπαίδευσης και της αυξημένης μη αμειβόμενης εργασίας και της παροχής φροντίδας σε εξαρτημένα μέλη των νοικοκυριών, τα βασικά προβλήματα και οι αντίστοιχες θεματικές περιοχές δράσης στη Δυτική Αττική προκύπτουν ως ακολούθως:

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ)

Στόχος: Να κλείσει το χάσμα της ανεργίας, να βελτιωθούν οι όροι απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης

Δράσεις:

- Στήριξη της γυναικείας μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας- κοινωνική οικονομία και γυναίκα
- Ενημέρωση για εργασιακά δικαιώματα- στήριξη και συμβουλευτική

- Ενημερωτικές δράσεις για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας
- Ενημερωτικές δράσεις για τα προγράμματα εργασιακής απασχόλησης του ΟΑΕΔ
- Προώθηση του θεσμού των χώρων θηλασμού στους εργασιακούς χώρους ιδιωτικού και δημόσιου τομέα
- Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών πολυμελών νοικοκυριών
-

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ- ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Στόχος: Κλείσιμο χάσματος αναλφαβητισμού και επιπέδου εκπαίδευσης αλλά και δεξιοτήτων

Δράσεις:

- Δημιουργία Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας στη Δυτική Αττική
- Ενθάρρυνση συμμετοχής γυναικών στα προγράμματα δια βίου μάθησης
- Στήριξη κοριτσιών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης
- Στήριξη προσχολικής αγωγής, ιδιαίτερα σε χωρικές ενότητες υψηλής συγκέντρωσης ανεργίας, ειδικών πληθυσμιακών ομάδων και περιθωριοποίησης
- Στήριξη εκπαιδευτικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με αυξημένη συμμετοχή παλιννοστούντων ομογενών, τσιγγάνων/ Ρομά, αλλοδαπών-προσφύγων.
-

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3
ΥΓΕΙΑ- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Στόχος: Κλείσιμο χάσματος υγειονομικής και κοινωνικής προστασίας, καταπολέμηση της βίας και στήριξη των θυμάτων.

Δράσεις:

- Δημιουργία Συμβουλευτικού Σταθμού για την κάλυψη της περιοχής Μεγαρίδος και Θριασίου
- Δημιουργία Ξενώνα/ Καταφυγίου προστασίας για γυναίκες και κορίτσια σε κίνδυνο
- Διευκόλυνση και στήριξη πρόσβασης σε συμβουλευτικούς σταθμούς, ξενώνες και άλλες δομές προστασίας γυναικών και κοριτσιών σε κίνδυνο
- Ενημέρωση για κοινωνικά και άλλα δικαιώματα και παροχές, με έμφαση στις γυναίκες μονογονεϊκών οικογενειών, γυναίκες πολυμελών νοικοκυριών, γυναίκες φροντιστές εξαρτημένων μελών (παιδιών, ηλικιωμένων, ΑΜΕΑ) και στις γυναίκες περιθωριοποιημένων κοινοτήτων
- Ψυχοκοινωνικά προγράμματα στήριξης γυναικών ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων
- Καμπάνια αλλά και ψυχοκοινωνική στήριξη για την αντιμετώπιση των πρόωρων ή αναγκαστικών γάμων
- Δράσεις ευαισθητοποίησης για την έμφυλη βία
- Αναπαραγωγικά δικαιώματα και οικογενειακός προγραμματισμός
-

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ- ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ- ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ

Στόχος: Αποδόμηση των στερεοτύπων, διευκόλυνση της πρόσβασης στο δημόσιο χώρο και στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δράσεις:

- Ενεργοποίηση διαμεσολαβητών Ρομά και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε υπηρεσίες Περιφέρειας και Δήμων
- Στήριξη γυναικών θυμάτων παραβατικών συμπεριφορών σε περιοχές με φαινόμενα γκετοποίησης
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ειδικού και γενικού πληθυσμού για τα στερεότυπα και τις πολλαπλές διακρίσεις
- Στήριξη συλλόγων γυναικών και σχετικών πολιτιστικών δράσεων
- Στήριξη υποψηφίων γυναικών σε περιφερειακές και τοπικές εκλογές μέσω σεμιναρίων ενίσχυσης γνωστικών δεξιοτήτων
- Προώθηση της δημιουργίας χώρων θηλασμού μητέρων σε δημόσιες υπηρεσίες και σε χώρους (δημόσιους και ιδιωτικούς) συγκέντρωσης κοινού ή και παροχής υπηρεσιών (αρχαιολογικοί χώροι, χώροι άθλησης, εμπορικά κέντρα)
- Επιμόρφωση υπαλλήλων Δήμων και Περιφερειακής Ενότητας σχετικά με τον οδηγό για την εξάλειψη του γλωσσικού σεξισμού στα δημόσια έγγραφα

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 5

ΕΡΕΥΝΑ- ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ- ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Στόχος: Τεκμηριωμένη παρακολούθηση και αξιολόγηση ειδικών δράσεων αλλά και των επιπτώσεων των πολιτικών και των

κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών στο πεδίο της ισότητας των φύλων σε υπο-περιφερειακό επίπεδο.

Δράσεις:

- Δημιουργία και παρακολούθηση του δείκτη έμφυλης ανάπτυξης (gender development index), ανισότητας (gender inequality) και έμφυλου χάσματος (gender gap index), σύμφωνα με τις αντίστοιχες επιστημονικές μεθοδολογίες (συνεργασία με πανεπιστημιακό ή ερευνητικό ίδρυμα)
- Έκδοση έκθεσης από την Περιφέρεια Αττικής για την εξέλιξη της ισότητας των φύλων σύμφωνα με τους ανωτέρω δείκτες (σε συνεργασία με πανεπιστημιακό ή ερευνητικό ίδρυμα)
- Μελέτη της συμμετοχής των γυναικών στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών
- Ένταξη της οπτικής του φύλου στους προϋπολογισμούς και τα επιχειρησιακά προγράμματα των Δήμων και της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής
-

Βιβλιογραφία- Πηγές στοιχείων- Ιστότοποι

ΓΕΝΙΚΉ ΓΡΑΜΜΑΤΕΪΑ ΙΣΌΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΎΛΩΝ:
<http://www.isotita.gr/>

 Ενημερωτικό Δελτίο της Δομής του Παρατηρητηρίου για την Ισότητα των Φύλων - Γυναίκες στα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων στην Ελλάδα (Μάιος 2016)

<http://www.isotita.gr/var/uploads/ANNOUNCEMENTS/2016/Deftero%20Enimerotiko%20Simeioma%20-%20Paratiritirio%20GGIF.pdf>

ΓΕΝΙΚΉ ΓΡΑΜΜΑΤΕΪΑ ΙΣΌΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΎΛΩΝ (2011), *Οδηγός εφαρμογής του πρότυπου συστήματος ένταξης της ισότητας των φύλων (ΣΕΙΦ) στις πολιτικές των Περιφερειών*, ΓΓΙΦ: Αθήνα ([http://www.eyeisotita.gr/elibrary/ODIGOS-GM_PERIFEREIES\[1\].pdf](http://www.eyeisotita.gr/elibrary/ODIGOS-GM_PERIFEREIES[1].pdf))

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Αξιολόγηση/ ιεράρχηση αναγκών σίτισης σε Δήμους της Δυτικής Αττικής και σχετικές κοινωνικές δομές τους στο πλαίσιο του προγράμματος επισιτιστικής στήριξης της Περιφέρειας Αττικής*, ΠΕΔΑ: Ελευσίνα

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Δυτική Αττική 2020+ Σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού*, ΠΕΔΑ: Ελευσίνα

ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή Πληθυσμού 2011
<http://www.statistics.gr/el/2011-census-pop-hous>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
http://www.patt.gov.gr/site/index.php?option=com_content&view=category&id=221&Itemid=214

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΦΥΛΟΥ/ ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ:
<http://www.genderstudies-panteion.gr>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΉ (2016), *Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019*, SWD (2015) 278 final
http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_el.pdf

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ: <http://kethi.gr/>

Μαλούτας Θ. (1998), Διερευνητικές μετρήσεις του κοινωνικού διαχωρισμού στις ελληνικές πόλεις, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 96-97 (Β-Γ), 37-81

ΝΟΜΟΣ 4316/2014 (ΦΕΚ 270^Α) Ίδρυση παρατηρητηρίου άνοιας, βελτίωση περιγεννητικής φροντίδας, ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας

Υπουργείου Υγείας και άλλες διατάξεις (βλ. άρθρο 3 Προαγωγή μητρικού θηλασμού)

ΝΟΜΟΣ 3852/2010 Πρόγραμμα Καλλικράτης (άρθρο 186 VI.1. Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (2015), *Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Αντιμετώπιση της Φτώχειας*, ΠΑΤΤ: Αθήνα
http://www.pepattikis.gr/wp-content/uploads/2016/02/ΠΕΣΚΕ_ΑΤΤΙΚΗΣ_v1.3.pdf

ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020: http://www.pepattikis.gr/wp-content/uploads/2016/02/Programme_2014GR16M2OP012_1_4_el_EGKRISH.pdf

ΠΜΣ ΦΥΛΟ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ/ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ:
https://www.sa.aegean.gr/msc/postgraduate_gender_spoudes.html

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 105/2014 (ΦΕΚ 193^Α) Οργανισμός Υπουργείου Εσωτερικών (άρθρα 22-25 Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων)

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ/ ΕΚΛΟΓΕΣ: http://www.protodikeio-ath.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/syntheseis_dik/ekloges.html

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ/ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
<http://www.synigoros.gr/?i=isotita-ton-fylon.el>

FRA (2014), *Education: The situation of Roma in 11 EU Member States, Roma survey- Data in Focus*, FRA: Vienna

Gracia E., Lila M. (2015), *Attitudes towards violence against women in the EU*, European Commission: Luxembourg (*Report*)

Google Maps: <https://www.google.gr/map>